

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи з дисципліни
(для студентів напрямку підготовки 6.030203
«Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання)**

Харків – 2016

УДК 327:378.091.33-028.21(075.8)

ББК 66.4(0)я73

М 58

Рецензенти:

Карпенко І. В. – доктор філософських наук, професор, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;

Кім Т. І. – кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 1 від 21.12.2016 р.)*

Міжнародні відносини та світова політика : методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни (для студентів напряму підготовки 6.030203 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання) / Григорова-Беренда Л. І., Непрядкіна Н. В., Шуба М. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 24 с.

У виданні наведені методичні рекомендації, які можуть бути використані студентами денної та заочної форм навчання факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, які навчаються за напрямом підготовки 6.030203 – Міжнародні економічні відносини – щодо підготовки, оформлення і захисту курсової роботи. Особливу увагу приділено рекомендаціям щодо вибору теми дослідження, а також організації виконання й підготовки до захисту курсової роботи.

УДК 327:378.091.33-028.21(075.8)

ББК 66.4(0)я73

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016

© Григорова-Беренда Л. І., Непрядкіна Н. В., Шуба М. В., 2016

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2016

Навчальне видання

Григорова-Беренда Лариса Іванівна

Непрядкіна Наталія Василівна

Шуба Марина Володимирівна

Міжнародні відносини та світова політика

методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни
(для студентів напряму підготовки 6.030203 «Міжнародні економічні відносини»
денної та заочної форм навчання)

Коректор *І. Ю. Агаркова*

Комп'ютерне верстання *Н. Є. Пруднік*

Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 2,16. Тираж 100 пр. Зам. № 11/16

Видавець і виготовлювач

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна

Тел. 705-24-32

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
2. СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	10
4. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	12
5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	15
ДОДАТКИ.....	17

ВСТУП

Написання курсових робіт – важливий етап здобуття й систематизації знань студентами в галузі міжнародних відносин. Процес підготовки, написання й захисту курсової роботи закріплює навички самостійної аналітичної науково-дослідної діяльності. Студенти підтверджують рівень своєї професійної підготовки, демонструють готовність до самостійної пошукової і дослідницької діяльності під час написання курсових робіт, що є свідченням їх відповідності освітньо-кваліфікаційному рівневі бакалавра. Курсова робота – це логічно завершене теоретико-емпіричне дослідження, що систематизує та поглиблює фахові знання, навички й уміння студентів, виявляє їх наукові інтереси та здібності, передбачає виклад матеріалу на основі спеціально підібраної літератури та самостійно проведеного дослідження.

Виконана курсова робота дозволяє викладачу перевірити рівень опанування студентом певної теми та його вміння творчо підходити до вирішення конкретних завдань.

У курсовій роботі студент повинен показати знання в галузі міжнародних відносин та політології.

Курсова робота повинна мати характер теоретичного та прикладного дослідження за обраною студентом темою та бути етапом його підготовки до майбутньої професійної діяльності, кроком до написання дипломної роботи бакалавра.

Діяльність студента з виконання курсової роботи починається з визначення її теми та об'єкту дослідження, отримання на випускній кафедрі завдання з методичними рекомендаціями щодо її розробки. Тематика робіт визначається і затверджується кафедрою міжнародних економічних відносин. Вже на етапі вибору теми починається співпраця студента з керівником курсової роботи.

На стадії підготовки виконання курсової роботи студент розробляє і погоджує з керівником її детальну структуру. Керівник здійснює:

- допомогу студенту в уточненні теми роботи і розробці її плану;
- орієнтацію на збір необхідної інформації для написання роботи;
- рекомендації щодо вибору літературних джерел: наукової, методологічної і спеціальної літератури;
- консультації щодо змісту роботи;
- контроль за виконанням окремих етапів роботи;
- поради щодо оформлення роботи.

Керівник курсової роботи звертає увагу студента на недоліки у роботі (стиль викладу, оформлення, зміст підрозділів та ін.), але не виправляє їх сам.

Теми курсових робіт, які пропонує кафедра міжнародних економічних відносин, сформульовані у такий спосіб, що дають змогу виконати

поставлене перед студентами наукове завдання у формі поглибленого реферування важливих праць або співставлення певних наукових концепцій. Важливим у процесі написання курсової є набуття студентами практичних дослідницьких навичок, уміння опрацьовувати та систематизувати джерела з досліджуваної проблематики, робити власні узагальнення та логічні висновки, а також оформляти основні частини роботи згідно з усталеними вимогами.

На початковому етапі підготовки фахівців метою написання курсових робіт є навчити студентів застосовувати основні дослідницькі прийоми та методи, розуміти сутність і принципи методології наукової праці як такої, чітко розмежувавши її з іншими сферами та формами інтелектуального самовираження. Неухильне дотримання студентами всіх вимог до оформлення курсової роботи сприяє вихованню в них належного стилю роботи, стимулює вимогливість до себе, прищеплює певні навички до ведення наукового дослідження, допомагає впевнитись у виборі наукової проблеми для подальшої науково-дослідної роботи.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота є досить складною формою самостійної, творчої роботи студента. Вона є засобом перевірки теоретичної і методичної підготовки студента, його вміння працювати зі спеціальною літературою, осмислювати та систематизувати зібраний матеріал, аналізувати та порівнювати різні погляди на процеси, що відбуваються у галузі міжнародних відносин, чітко висловлювати свою думку, робити обґрунтовані висновки, формулювати пропозиції та ін.

Підготовка до написання курсової роботи вирішує одночасно навчальне (автор виявляє рівень засвоєння поточного навчального матеріалу, ознайомлення з відповідною літературою) і дослідницьке (засвідчує вміння автора аналізувати, узагальнювати, робити висновки) завдання.

Мета курсової роботи полягає в засвоєнні та розширенні студентами теоретичних знань, оволодінні навичками самостійного вивчення матеріалу з дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика», вмінні узагальнювати вивчений матеріал і робити об'єктивні висновки.

Завдання курсового дослідження:

- глибоке вивчення теоретичних основ обраної теми;
- розширення, узагальнення і систематизація знань з дисципліни;
- застосування сучасних методичних підходів для дослідження предмета й об'єкта;
- вивчення, збір, систематизація й обробка інформації з обраної теми;
- формування вміння формулювати висновки і пропозиції.

Обираючи тему курсової роботи, студент повинен пам'ятати, що дослідження, зроблене в курсовій роботі, можна продовжити у подальших наукових працях.

Курсова робота має бути написана на основі глибокого дослідження та вивчення спеціальної літератури щодо об'єкта дослідження, містити елементи самостійних досліджень, аналізу статистичного матеріалу тощо.

Захист курсового дослідження є не менш відповідальною справою, ніж її підготовка. Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі двох-трьох науково-педагогічних працівників кафедри, в тому числі керівника курсової роботи. Склад комісії та конкретні терміни захисту курсових робіт затверджуються розпорядженням декана факультету. На захисті курсової роботи можуть бути присутні студенти, які мають право ставити запитання та висловлювати зауваження щодо роботи.

2. СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна мати певну логіку побудови, послідовність викладення матеріалу і завершеність дослідження.

Курсова робота складається з таких елементів:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульний аркуш

Титульний аркуш курсової роботи оформлюється за встановленою формою (Додаток А).

Зміст

Зміст відображає послідовність розташування складових частин курсової роботи: вступу, назви всіх розділів і підрозділів, висновків, бібліографічного списку, додатків. Назви розділів і підрозділів мають бути стислими і зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її. У змісті вказується номер сторінки, з якої починається викладення кожної частини (Додаток Б).

Вступ

Обсяг 2–3 сторінки. У вступі обґрунтовується **актуальність** обраної теми, визначаються **мета і завдання** роботи, **об'єкт і предмет** дослідження, аналізується **ступінь вивчення проблеми** в літературних джерелах, вказуються використані **методи та інформаційна база дослідження**, розкривається **структура** роботи.

Обґрунтування *актуальності* обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Висвітлення актуальності має бути небагатослівним: достатньо показати головне – сутність проблемної ситуації, що визначає актуальність теми.

Від доказу актуальності обраної теми логічно перейти до формулювання *мети* дослідження, а також вказати на конкретні завдання, які належить розв'язати відповідно до цієї мети. Метою будь-якого економічного дослідження є отримання певного конкретного результату – оцінка рівня розвитку, виявлення недоліків і проблем, обчислення нових показників, розробка або поліпшення методики, формулювання програми розвитку, виведення формули, встановлення параметрів і властивостей об'єкта тощо. Процес виконання роботи (вивчення, дослідження, виробництва, виготовлення тощо) не є метою.

Формулювання *завдань* наводиться у вигляді переліку: вивчити ..., описати ..., встановити ..., з'ясувати ..., вивести формулу тощо. Постановку

завдань необхідно робити ретельно, оскільки опис їх розв'язання повинен скласти зміст розділів курсової роботи. Кількість завдань для виконання цієї курсової роботи має становити 3–4 пункти.

Вступ також має містити визначення об'єкта та предмета дослідження. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію. Предмет наукового дослідження знаходиться в межах об'єкту і відображає лише суттєві зв'язки та відносини, властивості, аспекти, функції, що є головним для конкретного дослідження. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Наприклад:

Об'єктом дослідження є процес трансформації фінансової системи. Предмет дослідження – інформаційні детермінанти трансформації світового господарства.

Ступінь вивчення проблеми – це коротка характеристика раніше виконаних досліджень з даної тематики. Тут слід перерахувати авторів, що займаються або займалися даною проблематикою, оцінити якість і глибину їх розробок, коротко викласти різні точки зору і підходи до вирішення того або іншого питання, пропозиції окремих авторів, а також вказати своє ставлення до вирішення проблеми, відзначивши правильне і економічно обґрунтоване її рішення.

Методика – це спосіб, алгоритм виконання дослідження. Зазвичай вона запозичена у певного науковця/науковців («робота виконувалася аналогічно ...»), але може бути розроблена самостійно.

У характеристиці використаних джерел слід зазначити базові навчальні та наукові видання, законодавчі акти, довідники, статті, звіти, розділити їх за важливістю, якістю інформації, оригінальності викладення, глибиною розробок.

Завершується вступ стандартною фразою: «Робота складається зі вступу, N розділів, висновків; містить N сторінок тексту, N рисунків, N таблиць, N додатків. Список джерел включає N найменувань літератури, N електронних публікацій».

Основна частина

Перший розділ (10–12 сторінок) має бути **теоретико-методичним** і являти собою основу для дослідження конкретної тематики. У ньому формулюється проблематика дослідження, досліджуються всі точки зору, обґрунтовуються і розкриваються методи дослідження. У цьому розділі має бути показано, які існують теоретичні підходи до вивчення окресленої проблеми, визначені методи, найприйнятніші для її вирішення.

У другому розділі (10–12 сторінок) подають відомості про проведені дослідження, аналіз та узагальнення результатів досліджень. Студент

повинен давати оцінку повноті виконання поставлених завдань, оцінку достовірності одержаних результатів, їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць.

Кожен розділ роботи має завершуватись чіткими висновками, що містять коротку сутність отриманих результатів, їх практичну цінність. Розділи потрібно поділяти на підрозділи. Кожний розділ і підрозділ має містити закінчену інформацію, завершуватись логічними та чіткими висновками. Студент повинен своїми словами викладати матеріал. Не допускаються переписування, запозичення з інших публікацій без посилання на джерело.

Висновки

Обсяг – 2–3 сторінки. Загальні висновки розташовують безпосередньо після викладення сутності роботи, починаючи з нової сторінки. У висновках наводять оцінку одержаних результатів дослідження (наукову, практичну, соціальну цінність). Ця частина містить висновки автора стосовно суті проблеми, питань, що розглядались у роботі, можливих галузей використання здобутих результатів роботи. У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках отриманих результатів. Текст висновків доцільно поділяти на пункти. У такому випадку кількість пунктів повинна відповідати кількості завдань, окреслених у вступі. Висновки повинні узгоджуватись із поставленими завданнями.

Висновки і пропозиції мають бути сформульовані в тезовій формі чітко, ясно, зрозуміло; відображати зміст роботи, її теоретичне і практичне значення. Кваліфіковано кожний пункт висновків складається з двох логічних частин – твердження («визначено ...») і доказу («оскільки ...», «на підставі ...»).

Список використаних джерел

Наукове дослідження завершується списком використаних джерел, який починають з нової сторінки після висновків. Насамперед записують джерела, які видані кирилицею, потім – латиницею. Отже, основна вимога до укладання списку використаних джерел – це однотипне оформлення та дотримання чинного державного стандарту на бібліографічний опис документів і друкованих творів. Кількість джерел літератури має налічувати не менше 20 найменувань. На всі вказані джерела обов'язково мають бути відповідні посилання в тексті роботи.

Додатки

У додатки виносяться громіздкі таблиці допоміжного характеру, блок-схеми, зразки форм, таблиць тощо.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має бути виконаною і оформленою з дотриманням усіх технічних вимог до наукових робіт. Текст роботи має бути набраний на комп'ютері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт – Times New Roman, 14 пт.

Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: лівим – 20 мм, правим – 15 мм, верхнім – 20 мм, нижнім – 20 мм. Абзацний виступ має бути скрізь однаковий – 1,0 см.

Обсяг роботи – 25–30 сторінок.

У тексті бажано уникати складних і громіздких пропозицій. Не прийнято писати в роботі «я думаю», «я пропоную» тощо. Висловлювати матеріал рекомендується від першої особи множини «на нашу думку» (тобто на Вашу і керівника).

У роботі допускаються тільки загальноприйняті скорочення слів (СНД, ООН та ін.). Посилання на таблиці, рисунки робляться в тексті.

Текст роботи розбивається на розділи і підрозділи, які повинні мати порядкові номери. Розділи основної частини нумеруються арабськими цифрами в межах усієї роботи.

Підрозділи нумеруються двома арабськими цифрами: перша цифра означає номер розділу, друга – номер підрозділу, наприклад: 1.2. (перший розділ, другий підрозділ).

Назви розділів роботи пишуться з нової сторінки великими літерами по центру (шрифт жирний). Перенесення частини слова в назві не допускається. Перед назвою підрозділу витримується інтервал в 1 рядок. Заголовки підрозділів пишуться жирним шрифтом, вирівнювання – по центру.

Крапка після назв розділів, підрозділів, таблиць, діаграм, графіків тощо не ставиться (Додаток В).

Нумерація сторінок

Нумерація сторінок роботи має бути наскрізною, включаючи список використаних джерел і додатки. Першою сторінкою є титульний аркуш, другою – зміст роботи тощо. Номер сторінок проставляються арабськими цифрами в правому верхньому куті аркуша. На титульному аркуші та змісті номер сторінки не ставиться. Нумерація починається зі вступу (3 стор.).

Оформлення таблиць

Усі таблиці повинні мати назви, що характеризують їх зміст. У правому верхньому куті над найменуванням таблиці пишеться слово «Таблиця 2.3» з позначенням номера розділу і номера таблиці в його межах. Назва таблиці пишеться над таблицею, вирівнювання – по центру. Крапка після назви таблиць не ставиться (додаток Г).

Таблиці, які наведені в додатку, нумеруються як додатки. Заголовки в рядках таблиці слід писати стисло і зрозуміло, без скорочень слів. У графах таблиці обов'язково вказуються одиниці виміру. До кожної таблиці подається примітка з посиланням на джерело, звідки взяті цифрові дані.

При перенесенні таблиці на наступну сторінку стовпці нумерують і повторюють їх нумерацію на наступній сторінці. Заголовок таблиці не повторюють, пишуть: «Продовження таблиці 2.3».

Оформлення ілюстрацій

Усі ілюстрації (схеми, графіки, діаграми, креслення і т. ін.) іменуються рисунками, в тексті вони іменуються словом «Рис. 1.2», з позначенням номера розділу і номера рисунку в його межах. Підпис до рисунку розташовується під ним (Додаток Д).

Формули

Усі математичні формули і вирази, які є в роботі, необхідно пояснити. Якщо формула запозичена з літератури, можна обмежитися посиланням на джерело і розкрити сутність символів, що входять до неї. Оригінальні формули пояснюються при їх обґрунтуванні. При цьому наводяться не всі елементарні проміжні результати, а лише основні етапи виведення формули і кінцевий результат.

Позначення величин пояснюють при їх першій появі в тексті. Доцільно пояснювати всі позначення, що містить заключна формула, особливо, якщо ця формула є розрахунковою.

Усі математичні вирази, а також знаки математичних дій у тексті з метою досягнення єдиного стилю друкуються прописними літерами.

При написанні математичних формул особливу увагу слід звертати на чітке виділення індексів і показників ступеня, розташування і довжину дробової риски тощо.

Формули в курсовій роботі підлягають наскрізній нумерації. Номер формули розташовується в круглих дужках і нумерується на правій стороні аркуша на рівні останнього рядка формули (додаток Е).

Посилання на джерела

Усі наведені в курсовій роботі цитати, перефразовані положення і цифрові дані, отримані іншими авторами, повинні мати посилання на джерело. Посилання наводяться після згадки джерела або цитати з нього, для цього проставляють розташований у квадратні дужки порядковий номер, під яким це видання значиться в списку літератури, номер тому і сторінки, наприклад: [21, т. 3, с. 25].

Оформлення списку використаних джерел

Перелік використаних джерел рекомендується складати в алфавітному порядку в такій послідовності:

- закони України;
- укази Президента України;
- декрети і постанови Кабінету Міністрів України;
- монографії, книги, статті, збірки документів;
- статистичні щорічники і бюлетені;
- ресурси електронних бібліотек.
- іноземні джерела.

Бібліографічний список нумерується від першої до останньої назви. Підзаголовки до окремих типів документів не робляться, кожен документ нумерується окремо.

Зразки оформлення різних літературних джерел наведені в додатку Ж. Зразок оформлення списку використаних джерел наведений у додатку З.

Оформлення додатків

Додатки до курсової роботи слід оформляти як продовження тексту, кожне застосування має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі рядковими літерами симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над назвою має бути надруковане слово «Додаток __» і прописна літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г', Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б тощо. Єдиний додаток позначається як додаток А. Додатки повинні мати наскрізну з текстом нумерацію сторінок.

Текст кожного додатка за потреби може бути поділений на розділи й підрозділи, пронумеровані у межах кожного додатка: перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 — другий розділ додатка А; В.3.1 — підрозділ 3.1 додатка В. Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д. 1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

4. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи складається з таких основних етапів:

1. Визначення напряму дослідження.
2. Вибір теми курсової роботи.
3. Вивчення та опрацювання літератури за обраною темою.
4. Складання плану курсової роботи.

5. Обробка зібраного матеріалу та написання тексту роботи.
6. Оформлення курсової роботи.
7. Подання роботи керівникові для отримання відгуку.
8. Захист роботи.

Визначення напрямку дослідження.

При виборі напрямку дослідження доцільно користуватись запропонованим переліком тем, проте він не є обов'язковим і може уточнюватись або доповнюватись за бажанням студента та його наукового керівника.

Вибір теми курсової роботи.

Тема курсової роботи повинна бути актуальною, мати теоретичне і прикладне значення, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку економічної науки і господарської практики. Вибір і затвердження теми здійснюється, виходячи з наукових інтересів студента, тематики наукових досліджень кафедри тощо.

Обираючи тему, слід враховувати можливість одержання відповідних матеріалів (звітних, статистичних), проведення власних спостережень, розрахунків, експериментів, наявність літературних джерел, власні напрацювання.

Рекомендовані теми курсових робіт наведено в додатку И.

Вивчення й опрацювання літератури за обраною темою.

Головним завданням цього етапу є збір матеріалу відповідно до затвердженої теми. Для написання курсової роботи підбираються та вивчаються літературні джерела, що є основою наукового дослідження, складається бібліографія. При цьому спочатку необхідно опрацювати основну літературу з теми (підручники, теоретичні статті), а потім – прикладну (законодавчі акти, статті з конкретних досліджень тощо).

Праці вчених, спеціалістів, законодавчі та нормативні акти є методологічною та методичною основою роботи над темою. Монографії та статті дозволяють проаналізувати сутність та причинно-наслідкові відносини явищ, що вивчаються. За допомогою статистичних збірників та довідників можна знайти необхідні факти та цифри, що підтверджують теоретичні положення та висновки.

При виборі літератури слід врахувати, якою мірою дане джерело присвячене безпосередньо темі дослідження, розкриває й аналізує її зміст. Бажано використовувати джерела, видані останнім часом.

Складання плану курсової роботи.

Після попереднього ознайомлення з літературними джерелами студент самостійно складає план курсової роботи, який включає: вступ,

2 розділи, що розкривають тему, висновки, перелік використаних джерел та додатки (за необхідності).

План повинен відповідати темі дослідження, мати чітку логіку поєднання теоретико-методичної, аналітичної та конструктивної частин. План обговорюється з науковим керівником, за необхідністю коректується, потім затверджується.

Обробка зібраного матеріалу та написання тексту роботи.

Згідно з планом шляхом систематизації та обробки зібраних матеріалів формується текст курсової роботи, виконуються розрахунки, ілюстративний матеріал (рисунок, таблиці), обґрунтовуються пропозиції, формулюються висновки.

Текст курсової роботи має бути відредагованим, стилістично витриманим. Остаточне оформлення курсової роботи здійснюється відповідно до вимог, викладених у пункті 3 даного навчального видання.

Підготовка до захисту курсової роботи.

Згідно з регламентом студент зобов'язаний подати курсову роботу науковому керівникові на перевірку та для отримання відгуку у встановлений термін. У відгуку відзначаються позитивні та негативні сторони курсової роботи, оцінюється ступінь самостійності формулювання основних положень і висновків, наявність елементів творчого пошуку, обсяг опрацьованої інформації, дотримання вимог щодо змісту й оформлення роботи і робиться висновок про допуск до захисту.

У разі невідповідності курсової роботи вимогам даних рекомендацій робота має бути перероблена з урахуванням усіх зауважень. Повторно робота подається з попереднім відгуком.

Порядок захисту курсової роботи. Час виступу не повинен перевищувати 7 хвилин, виступ має бути стислим та конкретним.

Захист курсової роботи розпочинається з доповіді, яка структурно складається з трьох частин:

- **вступ** – 1–2 хвилини (обґрунтування вибору теми, визначення мети й завдань дослідження);

- **інформація про виконану роботу** – 2–3 хвилини (послідовно за розділами основної частини – що автором самостійно здійснено, проаналізовано, розраховано тощо);

- **виклад результатів дослідження**, що становлять предмет захисту, – 2–3 хвилини (зміст висновків роботи).

Члени комісії можуть ставити запитання з метою визначення рівня опрацювання студентом обраної теми, вміння вести дискусію, обґрунтовувати та відстоювати свою точку зору, чітко відповідати на поставлене запитання. Остаточна оцінка заноситься у відомість і залікову книжку студента.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Критерії оцінювання підготовки та захисту курсової роботи

Критерії оцінки	Бал за шкалою	
	національною	Кількість балів
<p>1. Студент показав глибокі теоретичні знання дисципліни.</p> <p>2. Оволодів первинними навичками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки.</p> <p>3. Дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження.</p> <p>4. Виконав роботу грамотно, літературною українською мовою.</p> <p>5. Оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін.</p> <p>6. На захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, чітко і впевнено відповів на запитання членів комісії.</p>	відмінно	90–100
<p>1. Студент показав досить високі теоретичні знання дисципліни.</p> <p>2. Оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури.</p> <p>3. Дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування.</p> <p>4. Виконав роботу грамотно, літературною українською мовою, але припустився нечисленних граматичних та стилістичних помилок.</p> <p>5. Оформив роботу відповідно до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін.</p> <p>6. На захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження, відповів на запитання членів комісії.</p>	добре	70–89

<p>1. Студент показав достатні теоретичні знання з дисципліни.</p> <p>2. В основному оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу; мають місце окремі фактичні помилки і неточності.</p> <p>3. Не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження або обґрунтувати їх.</p> <p>4. Припускається помилок в оформленні роботи та її науково-довідкового апарату.</p> <p>5. Допускає численні граматичні та стилістичні помилки.</p> <p>6. На захисті продемонстрував задовільні знання з теми дослідження, але не зумів впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання членів комісії.</p>	задовільно	50–69
<p>Під час захисту студент проявив повне незнання досліджуваної проблеми, не зумів задовільно відповісти на поставлені запитання, що свідчить про несамотійне виконання курсової роботи.</p>	незадовільно	1–49

Приклад оформлення титульного аркуша

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика»
на тему: **«ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ
МАКРОЕКОНОМІКИ»**

Студентки 3 курсу УО-31 групи
напряму підготовки 6.030203
«Міжнародні економічні відносини»
Абакумової К. С.

Керівник к.е.н., доц. Непрядкіна Н. В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____

Члени комісії _____ Непрядкіна Н. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____ Касьян С. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____ Шуба М. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Харків – 2017

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	3
Розділ 1. Теоретико-методичні основи дослідження міжнародної інтеграції в контексті розвитку сучасного світового господарства	5
1.1. Генезис міжнародної інтеграції як вищої форми розвитку міжнародних економічних відносин	5
1.2. Методи дослідження міжнародних інтеграційних процесів	10
Висновки до першого розділу	15
Розділ 2. Місце України в євроінтеграційних процесах	16
2.1. Європейський Союз як розвинена форма міжнародної регіональної інтеграції.....	16
2.2. Потенціал та проблеми макроекономіки в умовах участі України в євроінтеграційних процесах.....	22
Висновки до другого розділу.....	27
Висновки	28
Список використаних джерел	30
Додатки	32

Приклад оформлення тексту та назв розділів і підрозділів

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

1.1. Генезис міжнародної інтеграції як вищої форми розвитку міжнародних економічних відносин

Однією з найбільш примітних особливостей сучасного світового господарства є збільшення взаємозалежності національних економік. Інтернаціоналізація господарського життя у другій половині ХХ і на початку ХХІ ст. стала провідною тенденцією розвитку світового господарства. Для сьогоднішніх міжнародних економічних відносин притаманні нові кількісні і якісні характеристики.

Основні форми світогосподарських зв'язків, міжнародна торгівля, рух капіталів, міграція населення і трудових ресурсів, транснаціональна діяльність, акції міжнародних організацій, нарешті, інтеграційні процеси в світі – досягли небачених раніше масштабів. Змінилися їх місце і роль у розвитку сучасного суспільства. Національні економіки вже давно є частиною динамічної системи світового господарства [15, с. 35].

Приклад оформлення таблиць

Таблиця 2.6

Обсяг зовнішньої торгівлі товарами України з країнами ЄС

Роки	Експорт, млн. дол. США	Імпорт, млн. дол. США
2011	18021,5	25805,8
2012	17123,7	26237,2
2013	16758,6	27046,5
2014	17002,7	21069,1
2015	13015,2	15330,2

Джерело: складено автором за даними [181]

Приклад оформлення рисунків

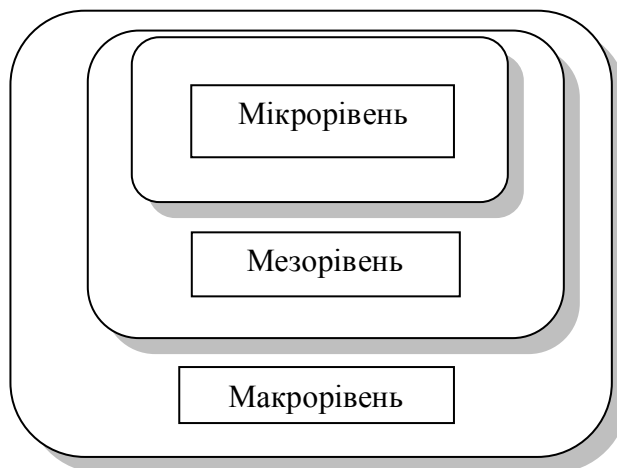

Рис.1.2. Багаторівнева система економічних відносин

Джерело: [135, с. 45]

Приклад оформлення формул

У роботі також використовується тренд-аналіз, який базується на регресійних залежностях.

Задача регресійного аналізу може бути задана послідовністю величин y_1, y_2, \dots, y_T , де y_i – величина експорту (імпорту) у році i , де $i = 1, \dots, T$, за яких необхідно скласти рівняння регресії виду

$$y = f(t) + \varepsilon, \quad (1) \quad [24, \text{с. 78}]$$

де $f(t)$ є функцією регресії (у нашому випадку називаної трендом);

ε – випадкова величина з деяким законом розподілу.

Зазвичай в розпорядженні дослідника мається лише один набір величин $y_1, y_2, \dots, y_T \dots$. Тому доводиться розглядати не функцію регресії $f(t)$, а її оцінку $\hat{f}(t)$. У найпростішому випадку вона може бути лінійною і мати такий вигляд:

$$y = m \times t + b + e, \quad (2) \quad [24, \text{с. 78}]$$

де m, b – параметри лінійної регресії, e – помилка. Складову $m \times t + b$ називають лінійним трендом. Якщо підставити спостереження y_1, y_2, \dots, y_T у рівняння лінійної регресії, то одержимо систему виду

$$y_i = m \times i + b + e_i, \quad i = 1, 2, \dots, T \dots \quad (3) \quad [24, \text{с. 79}]$$

Додаток Ж

Приклади оформлення використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
<i>Книги:</i> Один автор	Довгаль О. А. Протекціонізм і лібералізм у процесі глобалізації світової економіки (Питання теорії і методології) / О. А. Довгаль. – Х. : Вид-во НУА, 2004. – 319 с.
Два автори	Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині: історія, спогади, арх. док. / І. Б. Матяш, Ю. В. Мушка. – К. : Києво-Могилян. акад., 2005. – 397 с.
Три автори	Голіков А. П. Економіка України : навчальний посібник / А. П. Голіков, Н. А. Казакова, О. А. Шуба. – К. : Знання, 2009. – 286 с.
Чотири автори та більше	Міжнародні економічні відносини: практикум : навч. посіб. для студ. екон. напрямів та спец. вищ. навч. закл. / [О. І. Шнирков та ін.] ; за ред. проф. О. І. Шниркова. – Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2013. – 183 с.
Монографії	Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації : колективна монографія / кол. авт. ; за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 316 с.
Без автора	Міжнародні економічні відносини : підручник (рек. МОН України, лист № 1/11-5842 від 18.04.2014 р.) / за ред. Голікова А. П., Довгаль О. А. – Х. : Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
Багатотомний документ	Сумма знаний в экономике : справочное пособие для студ. економ. спец. : в 2 т. / В. И. Захарченко, Э. А. Кузнецов. – Одесса : Наука и техника, 2008. – Т. 1. – 352 с.
Матеріали конференцій, з'їздів	Україна в політичній, економічній, правовій та інформаційній сферах: геостратегічні пріоритети : матеріали наукової конференції, 15 жовтня 2015 р. / М-во освіти і науки України. – К. : Київський університет. – 290 с.

Словники	Європейський Союз: економіка, політика, право : енцикл. слов. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; [Андрєєва О. М. та ін. ; ред. кол. В. В. Копійка (голова) та ін.]. – К. : Київський університет, 2011. – 367 с.
Законодавчі та нормативні документи	Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2006. – 207 с.
Дисертації	Грінченко Ю. Л. Вплив інституційного фактору на структуру та ефективність економічної політики ЄС : дис. ... канд. екон. наук : 08.05.01 / Грінченко Юрій Леонідович. – К., 2003. – 254 с.
Автореферати дисертацій	Шевчук В. О. Взаємодія платіжного балансу і економічного зростання у країнах з транзитивною економікою : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.05.01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / В. О. Шевчук. – К., 2004. – 34 с.
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Варналій З. Вступ України до Світової організації торгівлі: проблеми та перспективи / З. Варналій // Банківська справа. – 2002. – № 1. – С. 15–19. 2. Попов Є. В. Проблеми та перспективи України на шляху вступу та участі у СОТ / Є. В. Попов, В. П. Божко // Економіка, фінанси, право. – 2006. – № 2. – С. 3–6.
Електронні ресурси	1. Макроекономічні наслідки вступу України до СОТ: оцінка за допомогою моделі загальної рівноваги [Електронний ресурс] / [Бураковський І., Енсен Є., Мовчан В. та ін.]. – Режим доступу : http://www.ier.kiev.ua . 2. Мировой рынок зерна-2014/15: под влиянием рекордов производства и снижения цен [Електронний ресурс] / АПК-Информ . – Офіц. веб-сайт. – Режим доступу: http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/opinion/1039595#.VgMIu30cCHs . 3. Бураковский И. Путь Украины в ВТО: субъективные заметки об украинской экономической политике [Электронный ресурс] / И. Бураковский // Зеркало недели. –2006. – № 39 (567). – Режим доступа : http://www.zerkalonedeli.com/nn/show/567/51475/ .

Примітка

Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Приклад оформлення списку використаних джерел

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
2. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) № 833/6024 від 21.09.2001 р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 46.
3. Голиков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів : навчальний посібник / А. П. Голиков. – К. : Знання, 2009. – 222 с.
4. Голиков А. П. Економіка України : навчальний посібник / А. П. Голиков, Н. А. Казакова, О. А. Шуба. – К. : Знання, 2009. – 286 с.
5. Голиков А. П. Международные экономические термины: словарь-справочник : учебное пособие / А. П. Голиков, П. А. Черномаз. – К. : Центр учебной литературы, 2008. – 376 с.
6. Голиков А. П. Харьковская область, региональное развитие: состояние и перспективы : монография / А. П. Голиков, Н. А. Казакова, М. В. Шуба / под ред. В. С. Бакирова. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. – 224 с.
7. Григорова-Беренда Л. І. Аналіз основних положень державної програми підтримки експортної діяльності підприємств / Л. І. Григорова-Беренда // Бизнес Информ. – 2011. – № 11. – С. 18–21.
8. Мировое хозяйство и международные экономические отношения : учебное пособие / [Артеменко Г. П., Багров Н. В., Голиков А. П. и др.]; под ред. А. П. Голикова. – Симферополь : СОНАТ, 2003. – 432 с.
9. Feenstra R. C. International Trade / R. C. Feenstra, A. M. Taylor. – 3rd ed. – Worth Publishers, 2014. – 464 p.
10. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Key world energy statistics [Electronic Resource] / The International Energy Agency. – Official website. – Way of access : <http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/keyworld2014.pdf>

Рекомендовані теми курсових робіт

1. Радянсько-американські суперечки в роки розрядки. Афганські події і реакція США.
2. Хрестовий похід Р. Рейгана проти «імперії зла», бойкот Олімпіади в СРСР.
3. Американська «стратегічна оборонна ініціатива» (СОІ) та її значення для СРСР.
4. Проголошення в 1985–1986 рр. М. Горбачевим доктрини «нового мислення»: внутрішня та міжнародна реакція.

5. Наслідки відмови керівництва СРСР від «доктрини Брежньєва».
6. Радянсько-американські зустрічі в верхах у Женеві (1985 р.) та Рейк'явіку (1986 р.) і зменшення загрози ядерної війни.
7. Поразка політики СРСР в Афганістані. Женевська конференція 1988 року.
8. Руйнування «берлінського муру»: причини та наслідки.
9. Основні положення Договору «2+4» щодо Німеччини.
10. Первісна мета Ялтинсько-потсдамської системи, її повоєнна трансформація і розпад.
11. Проблема еміграції громадян НДР в ФРН та її загострення після 1985 року.
12. Проблема збереження режиму нерозповсюдження ядерної зброї. Збільшення числа «порогових держав».
13. Курс США на реалізацію СОІ та перспектива порушення існуючих угод з роззброєння.
14. Договір про РСМД (1987 р.) та його принципове значення.
15. Стокгольмська конференція (1984–1986 рр.). Віденська зустріч НБСЄ. Самміт НБСЄ в Парижі.
16. Роль «Комісії Улофа Пальме», Пагоушського руху, діяльності В. Брандта, вчених різних країн у загальноєвропейському процесі.
17. Мадридська зустріч НБСЄ (1980–1983 рр.).
18. Проведення форумів НБСЄ в Венеції, Афінах (1984 р.), Будапешті та Канаді (1985 р.), Берні (1986 р.).
19. Мирне вирішення Китаєм проблем Гонконгу і Макао на переговорах з Великою Британією та Португалією. Проблема Гібралтару.
20. Здобуття незалежності залишками колоніальних територій. Проголошення держави Зімбабве. Здобуття незалежності Намібією.
21. Продовження громадянських війн в Анголі, Ефіопії і Сомалі. Участь СРСР і Куби в цих війнах з метою підтримки «соціалістичної орієнтації».
22. Конфлікт між Великою Британією та Аргентиною щодо Фолклендських (Мальвінських) островів і війна між ними у 1982 році.
23. Проблема національної ідентичності в сучасних міжнародних відносинах і розпад СРСР, Чехословаччини, Югославії.
24. Значення розпуску ОВД і РЕВ для СРСР. Дезінтеграція СРСР і позиція Заходу.
25. Реформи в Китаї і піднесення його престижу на міжнародній арені.
26. Військовий, силовий потенціал як головний вимір великодержавності. Великі держави і локальні конфлікти.
27. Політика США як єдиної наддержави на світовій арені.
28. Політичний та економічний вплив Німеччини в Європі.
29. Геоекономіка як основа зовнішньої діяльності держави.
30. Регіональні пріоритети євроінтеграційної політики країн Південно-Східної Європи.
31. Проблеми реформування ООН на сучасному етапі.

32. Вплив ядерної енергетики на розвиток сучасних міжнародних економічних відносин.
33. Становлення та розвиток транскордонного співробітництва на українсько-польському прикордонні.
34. Сучасний стан та перспективи українсько-китайських відносин.
35. Вплив тероризму на розвиток міжнародних економічних відносин.
36. Становлення та розвиток Шанхайської Організації співробітництва.
37. Міжнародні організації як важливий актор світової політики.
38. Система геополітичних інтересів України у Чорноморському регіоні.
39. Вплив неурядових організацій на процеси трансформації сучасної світ-системи.
40. Референдум як демократичний політичний інститут: світовий досвід і Україна.
41. Розвиток інтеграційних процесів у контексті інформатизації світового господарства.
42. Сучасні тенденції розвитку регіональної інтеграції в умовах глобалізації світового господарства.
43. Розвиток мегаполісів у структурі європейської економіки.
44. Шлях Польщі до Європейського Союзу.
45. Наслідки Brexit для ЄС, Великої Британії та України.
46. Міжнародна економічна допомога з подолання бідності в Україні.
47. Зарубіжна допомога в системі пріоритетів зовнішньої політики США.
48. Євроінтеграційний вибір України та проблеми макроекономіки.
49. Політика США, ЄС і Росії в контексті основних проблем безпеки Близького Сходу та її врахування у політиці України.
50. Міжнародні неурядові організації й Україна.
51. Національна і міжнародна безпека в сучасних трансформаційних процесах.